

Francine Rivers

Een spoor van genade

Vertaald door Margriet Visser-Slofstra

Derde druk

KokBoekencentrum Uitgevers • Utrecht

Een spoor van genade is een bundeling van de vijf eerder verschenen Bijbels-historische romans over Tamar, Rachab, Ruth, Batseba en Maria en bevat:

Ontsluierd – Tamar

Onbeschaamd – Rachab

Ongeschokt – Ruth

Onuitgesproken – Batseba

Onbevreesd – Maria

Derde druk, 2018

© 2016 KokBoekencentrum Uitgevers, Utrecht
Postbus 13288, 3507 LG Utrecht
www.kokboekencentrum.nl

Oorspronkelijk verschenen onder de titel *A Lineage of Grace* bij Tyndale House Publishers, Inc., Carol Stream, Illinois, USA.

© Francine Rivers

Vertaling Margriet Visser-Slofstra
Omslagontwerp Mark Hesselink
Opmaak binnenwerk Stampwerk
ISBN 978 90 297 2593 4
ISBN e-book 978 90 297 2594 1
NUR 350/707

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior written permission of the publisher.

EEN

Toen Tamar Juda zag aankomen met een ezel aan zijn hand, beladen met balen en een mooi tapijt, pakte ze haar schoffel en rende weg naar het uiterste puntje van haar vaders land. Misselijk van angst stond ze met haar rug naar het huis te werken in de hoop dat hij hun deur voorbij zou gaan en dat hij een ander meisje voor zijn zoon zou zoeken. Toen haar voedster haar riep, deed Tamar net alsof ze haar niet hoorde en schoffelde verbeten verder. Tranen verblindden haar ogen.

‘Tamar!’ Aksa hijgde toen ze naast haar stond. ‘Heb je Juda niet zien aankomen? Je moet meteen met me meekomen. Je moeder staat op het punt je broers achter je aan te sturen en zij zijn absoluut niet blij met jouw getreuzel.’ Aksa trok een lelijk gezicht. ‘Kijk me niet zo aan, kind. Ik kan het ook niet helpen. Trouw je soms liever met één van die Ismaëlitische kooplieden die op weg zijn naar Egypte?’

‘Jij kent de verhalen over de zoon van Juda net zo goed als ik.’

‘Dat klopt.’ Ze stak haar hand uit en Tamar liet haar schoffel aarzelend los. ‘Misschien valt het allemaal wel een beetje mee.’

Maar Tamar zag in de ogen van haar voedster dat Aksa ook zo haar twijfels had.

Tamars moeder kwam hen tegemoet en greep Tamar bij haar arm.

‘Als ik er de tijd voor had, zou ik je een pak slaag geven, omdat je er vandoor bent gegaan!’ Ze trok Tamar naar binnen en nam haar mee naar het vrouwenverblijf.

Tamar was de deur nog niet door of haar zusjes pakten haar

beet en begonnen aan haar kleren te trekken. Haar adem stakte van de pijn toen haar overkleed over haar hoofd werd gerukt en haar zus daarbij aan haar haren trok. 'Hou op!' Ze deed haar handen omhoog om hen af te weren, maar haar moeder kwam tussenbeide.

'Stil blijven staan, Tamar! Het heeft Aksa zoveel tijd gekost om je te halen dat we ons nu moeten haasten.'

Alle meisjes praatten opgewonden en enthousiast door elkaar.

'Moeder, laat me toch gaan zoals ik ben!'

'Zo van het land? Nee hoor! Je wordt voorgesteld in de mooiste spullen die we hebben. Juda heeft geschenken meegenomen. En denk erom dat je ons niet te schande maakt door te gaan huilen, Tamar.'

Krampachtig slikkend probeerde Tamar zich te beheersen. Ze had geen andere keuze dan zich te onderwerpen aan haar moeder en zusjes. Ze gebruikten de mooiste kleren en de beste parfum om haar aan Juda, de Hebreëer, voor te stellen. Deze man had drie zonen. Als ze bij hem in de smaak viel, zou de eerstgeborene, Er, haar man worden. Tijdens de laatste oogst had haar vader haar naar het land gestuurd naast de velden waar Juda en zijn zonen hun kudden lieten grazen. Ze wist best wat hij daar graag mee wilde bereiken. En nu leek het erop dat hem nog gelukt was ook.

'Moeder, alstublieft. Het duurt nog wel twee jaar voordat ik oud genoeg ben om uit huis te gaan.'

'Je vader beslist of je wel of niet oud genoeg bent.' Haar moeder weigerde haar aan te kijken. 'Jij hebt niet het recht zijn oordeel in twijfel te trekken.' De zusjes van Tamar kwetterden er vrolijk op los, maar Tamar voelde de behoefte om te schreeuwen. Haar moeder klapte in haar handen. 'Zo is het wel genoeg! Help me om Tamar mooi te maken!'

Tamar klemde haar kaken op elkaar, deed haar ogen dicht en besloot dat ze zich maar bij haar lot moest neerleggen. Ze wist allang dat ze op een dag zou moeten trouwen. Ook wist ze dat

haar vader een man voor haar zou kiezen. Haar enige troost was dat de verloving tien maanden zou duren. Ze zou in ieder geval tijd hebben zich geestelijk voor te bereiden op het leven dat haar te wachten stond.

Aksa gaf haar een klopje op haar schouder. 'Probeer je te ontspannen.' Ze maakte Tamars haren los en begon die krachtig te borstelen. 'Probeer maar aan iets anders te denken, lieve meid.'

Ze had het gevoel dat ze een dier was dat door haar vader te koop werd aangeboden. En was dat eigenlijk ook niet het geval? Ze werd vervuld van angst en wanhoop. Waarom moest het leven zo wreed en oneerlijk zijn?

'Petra, haal de geurige olie en wrijf haar huid ermee in. Ze mag niet naar het land ruiken!'

'Misschien is het beter als ze naar schapen en geiten ruikt,' zei Aksa. 'Daar houden die Hebreërs van.'

Ondanks een waarschuwende blik van hun moeder moesten de meisjes lachen. 'Je maakt het er niet beter op, Aksa. Rustig nou!'

Tamar greep haar moeders rok vast. 'Moeder, alstublieft. Kunt u niet met vader gaan praten? Deze jongen is... is slecht!' Ze kon haar tranen niet langer tegenhouden en begon ineens te huilen. 'Alstublieft, ik wil niet met Er trouwen.'

Haar moeders mond vertrok, maar ze gaf niet toe. Ze maakte Tamars hand los en hield die stevig vast. 'Je weet best dat ik je vaders plannen niet kan veranderen, Tamar. Wat zou er gebeuren als ik nu nog iets over deze verbintenis zou zeggen? Ik zou alleen maar schande over onze familie brengen. Juda is er al.'

Tamar vocht tegen haar tranen, terwijl de angst door haar lichaam trok.

Haar moeder pakte haar kin beet en tilde haar hoofd omhoog. 'Ik heb je op deze dag voorbereid. Als je niet met Er trouwt, hebben we niets aan je. Bedenk goed wat dit voor ons betekent: voorspoed voor het huis van je vader. Je zult een brug slaan tussen Zimran en Juda. We zullen verzekerd zijn van vrede.'

‘Maar wij zijn met veel meer dan zij, moeder.’

‘Aantallen zijn niet altijd belangrijk. Je bent geen kind meer, Tamar. Je hebt veel meer moed dan je nu toont.’

‘Heb ik meer moed dan vader?’

Haar moeders ogen werden donker van boosheid. Ze liet Tamar abrupt los. ‘Je hebt naar ons te luisteren en als je ons niet gehoorzaamt, zijn de gevolgen voor jou.’

Verslagen hield Tamar haar mond. Het enige wat ze had bereikt, was dat ze zichzelf had vernederd. Ze had het wel uit willen schreeuwen tegen haar zusjes om met dat domme geklets op te houden. Hoe konden ze nou blij zijn met haar ongeluk? Maakte het wat uit dat Er een knappe man was? Wisten ze dan niet dat hij wreed was? Wisten ze dan niet dat hij arrogant was? Van Er werd gezegd dat hij problemen veroorzaakte, overal waar hij verscheen!

‘Meer kool, Aksa. Dan ziet ze er wat ouder uit.’

Het lukte Tamar niet het wilde kloppen van haar hart tot bedaren te brengen. Haar handen werden helemaal klam. Als alles zou verlopen zoals haar vader dat graag wilde, zou haar toekomst vandaag vast komen te liggen.

Het is goed zo, zei Tamar tegen zichzelf, *het is goed zo*. Haar keel was verstikt van de hete tranen.

‘Sta eens even stil, Tamar,’ zei haar moeder. ‘Laat me je eens goed bekijken.’

Tamar gehoorzaamde. Haar moeder zuchtte diep en trok aan de plooiën van de rode jurk om de voorkant te verschikken. ‘We moeten haar gebrek aan rondingen wat zien te verbergen, Aksa, anders heeft Zimran er een harde dobber aan om Juda ervan te overtuigen dat ze oud genoeg is om kinderen te krijgen.’

‘Ik kan hem de doek laten zien, mevrouw.’

‘Mooi zo, zorg ervoor dat je die bij de hand hebt voor het geval ernaar wordt gevraagd.’

Tamar voelde het bloed naar haar gezicht stromen. Was er dan niets privé? Had iedereen zomaar het recht om over de

meest persoonlijke gebeurtenissen in haar leven te praten? Haar eerste bloeding had aangetoond dat ze als vrouw volwassen was en dat ze vanaf dat moment dienst kon doen als onderhandelingsmiddel voor haar vader. Ze was een voorwerp om verhandeld te worden, een stuk gereedschap om een band tussen twee stammen te smeden, een offer om de vrede te garanderen. Ze had gehoopt nog een jaar of twee ontzien te worden. Veertien jaar was nog veel te jong om de aandacht van een man te trekken.

Het is goed zo, zei Tamar opnieuw tegen zichzelf. Ook al drongen andere gedachten zich op en kromp haar maag samen van angst, ze bleef die woorden steeds weer herhalen in een poging om zichzelf te overtuigen. *Het is goed zo*.

Had ze de verhalen maar niet gehoord...

Zo lang Tamar zich kon herinneren, was haar vader bang geweest voor Juda en zijn volk. Ze had verhalen gehoord over de macht van de God van de Hebreërs, een god die Sodom en Gomorra in puin had veranderd door een storm van vuur en zwavel, die een woestijn van wit zand en een zoute zee achterliet. Geen enkele Kanaänitische god had ooit laten zien zoveel macht te hebben!

Ook waren er verhalen bekend over wat de Hebreërs met de stad Sichem hadden gedaan, verhalen over herrieschoppers...

‘Waarom moet het zo gaan, moeder? Heb ik dan helemaal niets te zeggen over wat er met me gebeurt?’

‘Niet meer of minder dan elk ander meisje. Ik weet hoe je je voelt. Ik was net zo oud als jij toen ik in je vaders huis kwam wonen. Zo gaat dat nu eenmaal, Tamar. Ik heb je toch van klein meisje af aan op deze dag voorbereid? Ik heb je verteld waarom je geboren bent. Vechten tegen je lot is als vechten tegen de wind.’ Ze pakte Tamars schouders vast. ‘Wees een goede dochter en gehoorzaam zonder tegen te stribbelen. Wees een goede vrouw en breng vele zonen voort. Doe dit en je zult aanzien verwerven. En als je geluk hebt, gaat je man van je houden. En zo

niet, dan is je toekomst veilig in de handen van je zonen. Later, als je oud bent, zullen ze voor je zorgen, net zoals jouw broers voor mij zullen zorgen. De enige vreugde die een vrouw in dit leven kent, is de wetenschap dat ze het huis van haar man heeft grootgemaakt.'

'Maar het gaat hier om Juda's zoon, moeder. Om Er, Juda's zoon.'

Haar moeder knipperde met haar ogen, maar bleef standvastig. 'Probeer een manier te vinden om aan je plicht te voldoen en breng zonen voort. Je moet sterk zijn, Tamar. Deze mensen zijn vurig en onvoorspelbaar. En ze zijn trots.

Tamar draaide haar hoofd weg. 'Ik wil niet met Er trouwen. Ik kan niet met hem trouwen -'

Haar moeder greep haar haren vast en draaide haar hoofd terug. 'Wil je onze familie soms kapotmaken door deze Hebreëer te krenken? Denk je dat je vader je leven zal sparen als je die kamer binnengaat en smeekt om niet met Er te hoeven trouwen? Denk je dat Juda zo'n belediging licht zal opvatten? Ik zeg je dit. Als jij het waagt het leven van mijn zonen in gevaar te brengen, zal ik je vader helpen je te stenigen. Heb je dat gehoord? Je vader beslist met wie en wanneer je trouwt. Jij hebt daar niets over te zeggen!' Ze liet haar abrupt los en deed trillend een stap achteruit. 'Gebruik je verstand toch!'

Tamar deed haar ogen dicht. Er hing een zware stilte in de kamer. Zij voelde dat haar zusjes en haar voedster haar aanstaarden. 'Het spijt me.' Haar lip trilde. 'Het spijt me. Ik zal doen wat er van me wordt verwacht.'

'Dat geldt voor ons allemaal.' Zuchtend pakte haar moeder haar hand vast en wreef die in met geurige olie. 'Wees slim als een vos, Tamar. Juda heeft er goed aan gedaan dat hij jou heeft uitgekozen. Jij bent sterk, sterker dan de anderen hier. Je bent vlug van begrip en hebt zelf niet in de gaten hoe sterk je bent. Deze Hebreëer heeft belangstelling voor jou. Probeer hem ter wille van ons allen te behagen. Wees een goede vrouw voor zijn

zoon. Sla een brug tussen onze volken. Zorg voor vrede tussen onze huizen.'

De verantwoordelijkheid die op haar werd geladen, drukte zwaar op haar. 'Ik zal het proberen.'

'Je zult vast meer doen dan alleen maar proberen. Je zult slaan.' Haar moeder boog voorover en gaf haar een stevige kus op de wang. 'Ga nu maar even rustig zitten en probeer je te beheersen, dan zal ik je vader laten weten dat je klaar bent.'

Tamar deed haar best rustig na te denken. Juda was één van de zonen van Jakob die de stad Sichem hadden weggevaagd, omdat hun zuster was verkracht. Als de zoon van Hemor deze mannen beter had gekend, had hij het meisje misschien wel met rust gelaten. Toen hij beseftte dat hij een fout had begaan, stelde hij alles in het werk om de zonen van Jakob gunstig te stemmen. Maar zij wilden bloed zien. De prins en zijn vader hadden toestemming gegeven om elke man in Sichem te besnijden volgens het gebruik van de Hebreërs. Ze hadden er alles voor over om een huwelijk tot stand te brengen en om de vrede tussen de twee stammen veilig te stellen! Ze hadden aan alle eisen van de Hebreërs voldaan, maar drie dagen nadat de Sichemieten waren besneden, toen ze allemaal verzwakt waren door de koorts, namen Juda en zijn broers toch nog wraak. Ze waren niet tevreden geweest met het bloed van de overtreder; ze hadden alle mannen met het zwaard gedood. Niet één bleef leven, en de stad werd geplunderd.

De Hebreërs vervulden de Kanaänieten met afschuw. Hun aanwezigheid riep angst en wantrouwen op. Ook al had Juda de tent van zijn vader verlaten en woonde hij te midden van Tamars volk, haar vader had niet meer rustig geslapen sinds Juda zo dichtbij woonde. Zelfs de oude vriendschap tussen Juda en de Adullamiet Chira kon haar vader niet geruststellen. Ook maakte het niet uit dat Juda een Kanaänitische vrouw had genomen, dat zij hem drie zonen had gegeven en dat die op Kanaänitische wijze waren grootgebracht. Juda was een Hebreër. Juda was een

buitenlander. Juda was een doorn in Zimrans oog.

In de loop der jaren had vader overeenkomsten met Juda gesloten zodat Juda zijn kudde op vaders geogste velden kon laten grazen. Deze regeling had alle partijen voordeel opgeleverd en had gezorgd voor een voorzichtige band. Maar al die tijd had Tamar geweten dat haar vader op zoek was naar een betere en meer blijvende manier om de vrede tussen henzelf en de Hebreërs te bewaren. Een huwelijk tussen de twee families zou daarvoor kunnen zorgen als zij in staat zou zijn Juda's huis met zonen te zegenen.

Oh ja, Tamar begreep heel goed waarom haar vader zo vastbesloten was om dit huwelijk met Er tot stand te brengen. Ze begreep best waarom dit nodig was. Ze snapte wel dat ze hierin een rol kon spelen. Maar ook al begreep ze het wel, het was niet eenvoudig. Uiteindelijk was zij degene die als offerlam werd aangeboden. Zij had geen keus om al dan niet te trouwen. Ze had geen keus wat betreft de man met wie ze zou trouwen. Ze kon alleen kiezen op welke manier ze haar lot tegemoet zou treden.

Toen haar moeder terugkwam, was Tamar klaar. Ze slaagde erin haar gevoelens te verbergen toen ze voor haar boog. Tamar hief haar hoofd op, waarna haar moeder beide handen op haar legde en zachtjes een zegen uitsprak. Daarna gaf ze een tikje tegen Tamars wang. 'Het leven is moeilijk, Tamar. Ik weet dat beter dan jij. Elk meisje droomt als ze jong is van de liefde, maar dit is het echte leven, geen loze droom. Als jij als eerste was geboren, hadden we jou in plaats van je zuster naar de tempel van Timna gestuurd.'

'Daar zou ik nooit gelukkig zijn geworden.' Ze zou nog liever de hand aan zichzelf slaan dan dat ze het leven van haar zuster zou moeten leiden.

'Dit is dus wat het leven jou te bieden heeft, Tamar. Maak er iets van.'

Tamar stond op, vastbesloten om haar best te doen. Achter

haar moeder aan verliet ze het vrouwenverblijf en probeerde haar huiveringen het zwijgen op te leggen. Misschien vond Juda haar te jong. Misschien vond hij haar wel te mager of te lelijk. Misschien hoefde ze toch niet met Er te trouwen. Maar uiteindelijk zou dat niets aan de situatie veranderen. Ze moest de waarheid onder ogen zien. Ze moest wel trouwen, want een vrouw zonder man en zonen kon net zo goed dood zijn.

★ ★ ★

Toen de dochter van Zimran de kamer binnenkwam, bekeek Juda haar eens goed. Ze was lang en slank en erg jong. Maar ze was ook bevallig en zag er verstandig uit. Haar houding tijdens het bedienen van de maaltijd beviel hem. Tijdens zijn vorige bezoek na de oogst was haar jeugdige bevalligheid hem ook al opgevallen. Zimran had het meisje aan het werk gezet op het land dat grensde aan de weide waar Juda en zijn zonen aan het werk waren. Zimrans motieven om haar op die manier te tonen, waren hem wel duidelijk. Nu, bij nader inzien, leek het meisje nog wat te jong om te kunnen trouwen. Ze kon niet veel ouder zijn dan Sela en dat zei Juda dan ook.

Zimran lachte. 'Natuurlijk, ze is nog jong, maar zoveel te beter. Een jong meisje is veel kneedbaarder dan een ouder meisje. Of niet soms? Jouw zoon zal haar meester zijn. Hij zal haar leren wat ze moet doen.'

'En kan ze al kinderen krijgen?'

Zimran begon weer te lachen; het geluid werkte op Juda's zenuwen. 'Juda, mijn vriend, ik verzeker je dat Tamar oud genoeg is om zonen te krijgen. Sinds de laatste oogst, toen Er haar heeft gezien, is ze daar oud genoeg voor. We kunnen het bewijs daarvoor laten zien.'

De ogen van het meisje flikkerden in de richting van haar vader. Ze bloosde en voelde zich duidelijk niet op haar gemak. Juda voelde zich vreemd geroerd door haar ingetogenheid en

keek haar openlijk aan. ‘Kom eens wat dichterbij, meisje,’ gebaarde hij. Hij wilde haar graag in de ogen kijken. Misschien zou hij dan beter begrijpen waarom hij eigenlijk aan haar had gedacht toen het onderwerp trouwen ter sprake was gekomen.

‘Wees niet zo verlegen, Tamar.’ Zimrans mond werd een dunne streep. ‘Laat Juda zien hoe mooi je bent.’ Toen ze haar hoofd ophief knikte Zimran. ‘Goed zo. Lach en laat Juda je mooie tanden zien.’

Juda was helemaal niet geïnteresseerd in haar lach en haar tanden, hoewel beide er goed uitzagen. Waar hij zich voor interesseerde, was haar vruchtbaarheid. Natuurlijk was er maar één manier om er daadwerkelijk achter te komen of ze zonen voor zijn geslacht zou kunnen voortbrengen. Daarvoor moest ze eerst met zijn zoon trouwen. Het leven bood geen garantie. Maar het meisje kwam, wat kinderen krijgen betreft, in ieder geval uit een goed geslacht. Haar moeder had zes zonen en vijf dochters ter wereld gebracht. Ze was vast en zeker ook sterk, want hij had haar aan het werk gezien op het veld waar ze de harde grond had bewerkt en stenen naar de muur had gesleept. Een zwak meisje zou binnenshuis aan het werk zijn gezet om potten te maken of manden te weven.

‘Tamar.’ Haar vader maakte een gebaar. ‘Kniel voor Juda. Laat hem je eens van dichtbij bekijken.’

Ze gehoorzaamde zonder aarzeling. Haar ogen waren donker, maar niet hard, haar huid zag er blozend van gezondheid uit. Misschien zou dit meisje ervoor kunnen zorgen dat het harde hart van zijn zoon weer zacht werd en dat hij berouw kreeg van zijn wilde streken. Juda vroeg zich af of ze voldoende moed had om Ers respect te winnen. Haar vader was een lafaard. Zou zij dat ook zijn? Er had hem vanaf de dag dat hij kon lopen alleen maar verdriet gedaan. En hij zou dit meisje waarschijnlijk ook verdriet bezorgen. Ze zou sterk en veerkrachtig moeten zijn.

Juda wist dat het zijn eigen schuld was dat Er zo onhandelbaar was. Hij had de opvoeding van zijn zonen nooit aan zijn vrouw

moeten overlaten. Hij dacht dat een vrije opvoeding ertoe zou bijdragen dat ze gelukkig en sterk zouden worden. Zeker, ze waren gelukkig zolang ze hun zin kregen en sterk genoeg om anderen dwars te zitten als ze een keer niet hun zin kregen. Ze waren trots en arrogant, omdat ze zonder discipline waren opgegroeid. Ze waren beter af geweest als ze wat vaker straf hadden gekregen!

Zou dit meisje in staat zijn Er te vertederen? Of zou hij verhard en haar breken?

Toen ze hem in de ogen keek, zag hij onschuld en intelligentie. Gevoelens van wanhoop maakten hem ongerust. Er was zijn eerstgeborene, het eerste bewijs van de kracht van zijn lendenen. Bij de geboorte van de jongen was hij ongelooflijk trots en blij en hoopvol geweest. Oh, had hij gedacht, *dit is vlees van mijn vlees, gebeente van mijn gebeente!* Hij had gelachen toen zijn jonge spruit met een rood hoofd van woede had geweigerd zijn moeder te gehoorzamen. Hij had de vurige rebellie van zijn zoon vermakenlijk gevonden en was er dom genoeg trots op geweest. *Deze jongen zal een sterke man worden*, had hij tegen zichzelf gezegd. Geen enkele vrouw zou Er de wet voorschrijven.

Juda had nooit gedacht dat zijn zoon ook *hem* zou trotseren.

Onan, zijn tweede zoon, werd al net zo moeilijk als Er. Bij het ouder worden, voelde hij de dreiging van de withete jaloezie van zijn oudere broer en had hij geleerd zichzelf met list en bedrog te beschermen. Juda kon niet zeggen wie van de twee het slechtst was. Beiden waren geniepig en beiden waren niet te vertrouwen.

De derde zoon, Sela, ging zijn broers achterna. Wanneer Juda's zonen ergens van werden beschuldigd, logen zij of gaven ze anderen de schuld. Wanneer iemand probeerde de waarheid te achterhalen, smeekten ze hun moeder om hulp. Die nam hen altijd in bescherming, wat ze ook hadden gedaan. Ze was zo trots op haar zonen dat ze hun fouten niet zag. Het waren tenslotte haar zonen en het waren Kanaänieten van top tot teen.

Het werd tijd om in te grijpen, want anders zou Er Juda nog

eens te schande maken. Juda betreurde het bijna dat hij zonen had. Ze hielpen zijn huis en zijn leven in de vernieling! Er waren momenten dat zijn woede zo groot was dat hij bijna in staat was zijn speer te pakken om die naar één van hen toe te werpen.

Juda dacht vaak aan zijn vader Jakob en aan de problemen die *hij* met *zijn* zonen had beleefd. Juda had zijn vader net zoveel problemen gegeven als de rest van zijn broers. Er en Onan deden Juda denken aan zijn broers Simeon en Levi. De gedachte aan zijn broers bracht de zwarte herinneringen weer naar boven. De herinnering aan de vreselijke zonde die hijzelf had begaan – de zonde die hem achtervolgde, de zonde die hem uit zijn vaders huis had gedreven. Hij had het verdriet dat hij had aangericht niet langer kunnen aanzien en wilde niet langer in het gezelschap van zijn broers verkeren.

Zijn vader Jakob wist niet eens wat er echt was gebeurd bij Dotan.

Juda probeerde zichzelf gerust te stellen. Had hij er niet voor gezorgd dat Simeon en Levi zijn broer Jozef hadden laten leven? Maar hij herinnerde zich ook dat hij degene was geweest die hen zo ver had gekregen om de jongen te verkopen aan Ismaëlitische handelaren die onderweg waren naar Egypte. De ellende van de jongen had hem winst opgeleverd – winst waarin ook zijn broers hadden gedeeld. Alleen God wist of Jozef de lange, moeilijke reis naar Egypte had overleefd. Het was heel goed mogelijk dat hij in de woestijn was omgekomen. En zo niet, dan werkte hij nu als slaaf voor een of andere Egyptenaar.

Soms gebeurde het dat Juda in het holst van de nacht aan Jozef lag te denken en gekweld werd door wroeging. Hoe lang zou het nog duren voordat hij het verleden achter zich kon laten en kon vergeten wat hij had gedaan? Hoe lang zou het nog duren voordat hij zijn ogen zou kunnen sluiten zonder te zien hoe Jozef met geboeide handen en een touw om zijn nek werd meegenomen door de Ismaëlitische handelaren? Het geroep om hulp van de jongen klonk nog steeds in Juda's hoofd.

Hij had nog een heel leven voor zich om spijt van zijn zonden te hebben, nog jaren om eraan te denken. Soms had Juda het gevoel dat de hand van God het leven uit hem kneep om hem te straffen voor het feit dat hij zijn eigen broer had kapotgemaakt.

Zimran schraapte zijn keel. Juda realiseerde zich ineens weer waar hij was en waarom hij in het huis van deze Kanaäniet was. Hij mocht zijn gedachten niet laten afdwalen, hij mocht niet toestaan dat het verleden hem stoorde bij de plannen die hij voor de toekomst had gemaakt. Zijn zoon had een vrouw nodig – een jonge, aantrekkelijke, sterke vrouw die hem misschien kon afhouden van zijn kwade praktijken. Juda klemde zijn kaken op elkaar en bestudeerde het Kanaänitische meisje dat op haar knieën voor hem zat. Stond hij op het punt opnieuw een fout te begaan? Hij had een Kanaänitische vrouw getrouwd en er zijn leven lang spijt van gehad. Nu haalde hij er wéér een in huis. Toch trok dit Kanaänitische meisje hem aan. Waarom eigenlijk?

Juda gaf het meisje een tikje op de wang. Hij beseftte dat ze bang was, maar ze wist het goed te verbergen. Die vaardigheid zou haar goed van pas komen, wanneer ze met Er te maken had. Ze zag er jong en onschuldig uit. Zou zijn zoon haar onschuld kapotmaken en haar bezoedelen zoals hij dat ook zo graag bij anderen deed?

Juda verhardde zich, trok zijn hand terug en ging weer achterover zitten. Hij was niet van plan Er dezelfde fout te laten begaan als hij. Begeerte had ertoe geleid dat hij de moeder van de jongen had getrouwd. Schoonheid was een valkuil waar mannen intrapten, terwijl ongebreidelde hartstocht het verstand verterde. Het was in een huwelijk heel belangrijk wat voor karakter een vrouw had. Juda zou er beter aan gedaan hebben als hij de traditie had gevolgd en zijn vader een vrouw voor hem had laten kiezen. In plaats daarvan had hij koppig en overhaast gehandeld, en moest hij nu boeten voor zijn dwaasheid.

Het was niet voldoende dat een vrouw de hartstocht van een man oproep. Ze moest sterk zijn, maar daarnaast ook bereid zijn

het hoofd te buigen. Een koppige vrouw was een bezoeking voor een man. Het was lachwekkend hoe zeker hij er in zijn jeugdige overmoed van was geweest dat hij een vrouw naar zijn hand zou kunnen zetten. In plaats daarvan had hij het hoofd voor Batsua moeten buigen. Hij was zo dom geweest om te denken dat het geen kwaad kon zijn vrouw vrij te laten in haar afgodendienst. Nu kwam hij erachter dat hij met zijn afgodendienende zonen storm oogstte!

Tamar was rustiger van aard dan Batsua. Tamar had moed. Ze leek intelligent te zijn. Hij wist al dat ze sterk was, want hij had gezien hoe hard ze kon werken. Batsua, zijn vrouw, zou daar blij mee zijn. Ze zou haar taken vast en zeker zo snel mogelijk aan het meisje overdragen. De eigenschap die het meest van belang was, was haar vruchtbaarheid, maar alleen de tijd zou daar iets over kunnen zeggen. De kwaliteiten die hij kon zien, waren ruim voldoende. Toch had dit meisje iets wat Juda niet precies onder woorden kon brengen – iets ongewoons en opzienbarends waardoor hij zeker wist dat hij haar in zijn gezin wilde hebben. Het was alsof een stem hem vertelde dat hij haar moest kiezen.

‘Ze bevalt me.’

Zimran liet zijn adem ontsnappen. ‘Je bent een wijs man!’ Hij knikte tegen zijn dochter. Tamar mocht gaan en stond op. Het was duidelijk dat de Kanaäniet graag met de onderhandelingen wilde beginnen. Juda keek toe hoe het meisje samen met de moeder het vertrek verliet. Zimran klapte in zijn handen; twee bedienden snelden binnen, de één met een schaal granaatappels en druiven en de ander met gebraden lamsvlees. ‘Tast toe, mijn broeder, straks praten we verder.’

Juda liet zich niet zo makkelijk beïnvloeden. Voordat hij het voedsel aanraakte, bracht hij een bod uit op het meisje. Met gloeiende ogen gooide Zimran zich in de strijd en begon te marchanderen over de bruidsprijs.

Juda besloot gul te zijn. Hoewel zijn huwelijk hem niet echt geluk had gebracht, had het hem wel vastigheid en richting

gegeven. Misschien zou het Er ook van zijn losbandige leven afhouden. Bovendien wilde Juda zo min mogelijk tijd in het gezelschap van Zimran doorbrengen als maar mogelijk was. Het gevele van de man irriteerde hem mateloos.

Tamar. Haar naam betekende ‘dadelpalm’. Het was een naam voor iemand die zou opgroeien tot een mooi en bevallig meisje. Een dadelpalm kan zelfs in de woestijn overleven en brengt zoete, voedzame vruchten voort, en het meisje kwam uit een vruchtbare familie. Een dadelpalm wiegt op de woestijnwinden zonder te breken of ontworteld te raken, en dit meisje zou opgewassen moeten zijn tegen Ers hete, opvliegende temperament. Een dadelpalm zou bestand zijn tegen een vijandige omgeving, en Juda wist dat Batsua dit jonge meisje zou beschouwen als haar rivale. Juda wist dat zijn vrouw zich tegen deze jonge bruid zou afzetten, want Batsua was jaloers en bang de liefde en aandacht van haar zoon kwijt te raken.

Tamar.

Juda hoopte dat het meisje de belofte van haar naam zou waarmaken.

★ ★ ★

Tamar wachtte terwijl haar lot werd bezegeld. Toen haar moeder in de deuropening verscheen, wist ze dat er een beslissing was genomen over haar toekomst. ‘Kom, Tamar. Juda heeft geschenken voor je meegebracht.’

Verdoofd stond ze op. Het was tijd om feest te vieren, niet om te huilen. Haar vader hoefde niet langer bang te zijn.

‘Ha, dochter van me.’ Haar vader lachte breeduit. Hij had blijkbaar een hoge bruidsprijs voor haar gekregen, want hij had haar nog nooit met zoveel liefde omarmd. Hij kuste haar zelfs op de wang! Ze hief haar kin omhoog en keek hem aan, want ze wilde hem laten zien wat hij haar had aangedaan door haar aan een man als Er te geven. Misschien voelde hij zich wel be-

schaamd, omdat hij haar had gebruikt om zichzelf te beschermen.

Maar dat was niet het geval. ‘Begroet je schoonvader.’

Berustend in haar lot knielde Tamar voor Juda neer. De Hebreëer legde zijn hand op haar hoofd, zegende haar en vroeg haar om op te staan. Terwijl ze dat deed, nam hij gouden oorbellen en armbanden uit een buidel die om zijn middel hing en gaf die aan haar. Haar vaders ogen begonnen te glimmen, terwijl de moeder haar in de schoenen zonk.

‘Zorg ervoor dat je morgenochtend klaar bent voor vertrek,’ zei Juda tegen haar.

Ze schrok en zei zonder erbij na te denken. ‘Morgenochtend?’ Ze keek haar vader aan. ‘Hoe zit het dan met de verloving?’

De uitdrukking op haar vaders gezicht maande haar tot stilte. ‘Juda en ik vieren vanavond feest, mijn kind. Aksa zal je spullen inpakken en gaat morgen met je mee. Alles is geregeld. Je man verlangt naar je.’

Was haar vader zo bang dat hij niet eens vasthield aan de gebruikelijke verlovingperiode om voorbereidingen voor het huwelijk te treffen? Ze kreeg niet eens een week de gelegenheid zich voor te bereiden op haar aanstaande huwelijk!

‘Je kunt gaan, Tamar. Bereid je voor op je vertrek morgenochtend.’

Toen ze het vrouwenverblijf binnenging, zag ze dat haar moeder en haar zusjes haar spullen al aan het inpakken waren. Tamar was niet meer in staat haar gevoelens te verbergen en barstte in tranen uit. Ze was ontroostbaar en hilde de hele nacht door, zelfs nadat haar zusjes hadden geklaagd en haar hadden gesmeekt om te stoppen. ‘Jullie dag komt nog wel,’ zei ze boos tegen hen. ‘En dan zul je het begrijpen!’

Aksa hield haar vast en troostte haar, en Tamar klampte zich die avond voor het laatst aan haar kindertijd vast.

Toen de zon opkwam, waste ze haar gezicht en bedekte ze zich met haar bruidssluier.

Haar moeder kwam bij haar. 'Wees tevreden, mijn liefste. Juda heeft diep in zijn buidel getast voor jou.' Haar stem klonk gesmoord en enigszins verbitterd. 'De Hebreëer kwam met een ezel beladen met geschenken. Hij gaat terug naar huis met alleen nog een zegelring en zijn staf.'

'En met mij,' zei Tamar zachtjes.

Haar moeders ogen vulden zich met tranen. 'Aksa, zorg goed voor haar.'

'Dat zal ik doen, mevrouw.'

Haar moeder omarmde Tamar en kustte haar. 'Moge je man je liefhebben en je veel zonen geven,' fluisterde ze in haar haar. Tamar klampte zich aan haar vast en laafde zich voor de laatste maal aan de warmte en zachtheid van haar moeder. 'Tijd om te gaan,' zei haar moeder zachtjes. Tamar liet haar los. Haar moeder raakte haar wang aan voordat ze zich omdraaide.

Tamar liep naar buiten, de ochtendzon in. Samen met Aksa liep ze naar haar vader en Juda toe, die op enige afstand stonden te wachten. De afgelopen nacht had ze al haar tranen vergoten. Vanaf nu zou zij geen kindertranen meer vergieten, hoewel dat moeilijk vol te houden was met een zacht huilende Aksa achter haar.

'Misschien zijn de verhalen die we hebben gehoord niet waar,' zei Aksa. 'Misschien is Er helemaal niet zo slecht als de mensen zeggen.'

'Wat doet dat er nog toe?'

'Je moet ervoor zorgen dat hij van je gaat houden, Tamar. Een verliefde man is als was in de hand van zijn vrouw. Mogen de goden je genadig zijn!'

'Jij met je genade, hou liever je mond!'

Toen ze de twee mannen hadden bereikt, kustte haar vader haar. 'Wees vruchtbaar en vermenigvuldig het gezin van Juda.' Hij kon haast niet wachten tot ze weg was.

Juda liep voorop, Tamar en Aksa volgden hem. Hij was lang en nam grote stappen en Tamar moest stevig doorlopen om hem

bij te houden. Aksa liep zachtjes te mopperen, maar Tamar sloeg geen acht op haar. In plaats daarvan was ze bezig met wat voor haar lag. Ze zou hard werken. Ze zou een goede vrouw zijn. Ze zou alles doen wat in haar vermogen lag om haar man eer te bewijzen. Ze wist hoe je een tuin moest aanleggen, ze kon koken, weven, pottenbakken en voor de kudde zorgen. Ze kon goed genoeg lezen en schrijven om de huishoudelijke behoeften bij te houden. Ze wist hoe je in slechte tijden voedsel en water goed kon houden en hoe je in goede tijden royaal kon zijn. Ze kon zeep maken, manden, kleding en gereedschap en ze wist hoe je met bedienden moest omgaan. Maar het mooiste wat ze haar man zou kunnen geven, waren kinderen – kinderen om het gezin groot te maken.

Juda's tweede zoon, Onan, was degene die naar buiten kwam om haar te begroeten. Hij staaarde haar aan en zei tegen zijn vader, 'Er is er niet.'

Juda boorde het uiteinde van zijn staf de grond in.

'Waar is hij naartoe gegaan?'

Onan haalde zijn schouders op. 'Met zijn vrienden de hort op. Hij werd boos toen hij hoorde waar u naartoe was gegaan. Ik ben hem maar uit de weg gegaan. U kent hem.'

'*Batsua!*' Juda liep op het stenen huis af.

Een mollige vrouw met zwaar opgemaakte ogen verscheen in de deuropening. 'Wat heb je nu weer te schreeuwen?'

'Heb je Er verteld dat ik vandaag zijn bruid mee naar huis zou nemen?'

'Dat heb ik gedaan.' Ze hing sloom tegen de deurpost aan.

'Waar zit hij dan?'

Ze stak haar kin in de lucht. 'Ik ben zijn moeder, Juda, niet zijn oppas. Er komt wanneer hij dat wil en eerder niet. Dat weet je net zo goed als ik.'

Juda's gezicht betrok. 'Ja, dat weet ik.' Hij greep zijn staf zo stevig vast dat zijn knokkels wit werden. 'En daarom heeft hij een vrouw nodig!'

‘Dat kan wel zo zijn, Juda, maar jij zei dat het een mooi meisje was.’ Ze wierp een vluchtige blik op Tamar. ‘Denk je nou echt dat dit magere kind Ers hoofd op hol kan brengen?’

‘Tamar heeft meer kwaliteiten dan je op het eerste gezicht zou denken. Breng haar naar Ers kamer.’ Juda liep weg en liet Tamar en Aksa voor het huis staan.

Met vertrokken mond bekeek Batsua Tamar van top tot teen. Minachtend schudde ze haar hoofd. ‘Ik vraag me af wat Juda heeft bezielde om jou te kiezen?’ Ze keerde hen de rug toe, ging het huis binnen en liet Tamar en Aksa aan hun lot over.

★ ★ ★

Er keerde laat in de middag terug, vergezeld van een aantal Kanaänitische vrienden. Ze waren dronken en lachten luid. Tamar liet zich niet zien, omdat ze wist hoe mannen zich in een dergelijke situatie gedroegen. Haar vader en broers hadden zich ook regelmatig tegoed gedaan aan de drank en voerden dan heftige twistgesprekken. Ze wist dat ze hen dan maar beter uit de weg kon gaan, totdat de wijn was uitgewerkt.

Tamar wist dat ze geroepen zou worden en had Aksa daarom gevraagd haar te tooien met haar bruidskleed. Terwijl ze wachtte, deed Tamar haar best alle verschrikkelijke dingen die ze over Er had gehoord, te vergeten. Misschien hadden de mensen die kwaad over hem hadden gesproken, wel slechte bedoelingen. Zij zou hem het respect geven dat een man toekwam en zou proberen zijn eisen in te willigen. Als de god van zijn vader haar gunstig gezind was, zou ze Er zonen geven, en hopelijk zou dat snel gebeuren. Als ze met zonen zou worden gezegend, zou ze die opvoeden tot sterke en eerlijke mannen. Ze zou hen leren betrouwbaar en loyaal te zijn. En als Er dat graag zou willen, zou ze de God van Juda leren kennen en haar zonen opvoeden om hem te dienen in plaats van te buigen voor de goden van haar vader. Toch ging haar hart tekeer en werd ze met elk uur

dat verstreek banger en banger.

Toen Tamar eindelijk werd geroepen en haar man zag, keek ze hem bewonderend aan. Er was lang, net als zijn vader, en het zag ernaar uit dat hij lichamelijk heel sterk was. Hij had het dikke, zwartkrullende haar van zijn moeder, dat hij op Kanaänitische wijze naar achteren had gekamd. Hij droeg een koperen band om zijn voorhoofd, waardoor hij er uitzag als een jonge Kanaänitische prins. Tamar was onder de indruk van de prachtige verschijning van haar man, maar toen ze in zijn ogen keek, kreeg ze een angstig voor gevoel. Die ogen waren koud en donker en kenden geen genade. De manier waarop hij zijn hoofd schuin hield, verried trots. De kromming van zijn lippen verried wreedheid en zijn houding was onverschillig. Hij stak niet eens zijn hand uit om haar bij de hand te nemen.

‘Dit is dus de vrouw die u voor me heeft uitgekozen, vader.’

Zijn stem deed Tamar huiveren.

Juda legde zijn hand stevig op de schouders van zijn zoon. ‘Zorg goed voor wat aan jou toebehoort, en moge de God van Abraham je vele zonen geven bij deze vrouw.’

Er bleef staan, zonder met zijn ogen te knippen, zijn gezicht een ondoorgrondelijk masker.

De hele avond lang maakten Ers vrienden grove opmerkingen over zijn huwelijk. Ze plaagden Er genadeloos, en hoewel hij lachte, wist Tamar dat hij het niet waardeerde. Haar schoonvader zat in gedachten verzonken en dronk rijkelijk van de wijn, terwijl Batsua rondhing en de lekkerste hapjes van het huwelijksmaal opat. Tamar werd aan haar lot overgelaten. Tamar voelde zich gekrenkt en verward en was verbaasd dat ze zo onbeleefd behandeld werd. Had ze haar schoonmoeder soms iets misdaan? Het leek wel alsof de vrouw vastbesloten was geen enkele aandacht aan haar te besteden.

In de loop van de nacht maakte haar angst plaats voor depressiviteit. Ze voelde zich verloren en in de steek gelaten tussen al die mensen. Ze was getrouwd met de erfgenaam van het huis

van Juda, en toch was er geen mens die iets tegen haar zei, zelfs de jonge echtgenoot niet die naast haar zat. Langzaam verstreek de tijd. Ze was uitgeput, omdat ze de vorige nacht geen oog had dichtgedaan en omdat ze het hele eind naar haar nieuwe huis had gelopen. De spanningen van het huwelijksfeest zogen haar nog verder leeg. Het kostte haar moeite haar ogen open te houden. Maar nog meer moeite kostte het haar om niet in tranen uit te barsten.

Er stootte haar aan. Tamar snakte naar adem en ging snel rechtop zitten. Toen ze zich realiseerde dat ze tegen hem aan in slaap was gesukkeld, begonnen haar wangen te gloeien. Zijn vrienden zaten te lachen en maakten grapjes over haar jeugdige leeftijd en de aanstaande huwelijksnacht. Er lachte met hen mee. 'Je voedster heeft de kamer voor ons in gereedheid gebracht.' Hij pakte haar hand vast en trok haar omhoog.

Meteen nadat Aksa de slaapkamerdeur achter hen had gesloten, liet Er Tamar los. Aksa nam haar plaats in aan de andere kant van de deur en begon te zingen en op haar trommeltje te slaan. Tamars huid begon te tintelen. 'Het spijt me dat ik in slaap viel, mijn heer.'

Er zweeg. Gespannen wachtte Tamar af. Hij genoot van haar spanning, hij genoot van het feit dat zijn stilzwijgen haar zenuwachtig maakte. Ze vouwde haar handen en besloot af te wachten. Spottend verwijderde hij zijn riem. 'Vorig jaar heb ik mijn oog op jou laten vallen, toen we de schapen op je vaders land lieten grazen. Ik vermoed dat dat de reden is waarom mijn vader heeft bedacht dat je misschien zou kunnen voldoen als mijn vrouw.' Zijn ogen dwaalden over haar lichaam. 'Maar dan kent hij me nog niet.'

Ze nam het Er niet kwalijk dat hij deze pijnlijke dingen zei. Ze had het gevoel dat hij er recht op had om dat te zeggen. Ze was tenslotte helemaal niet blij geweest met Juda's komst en met het feit dat hij een bruidsprijs voor haar had geboden.

'Je bent bang voor me, of niet soms?'

Als ze nee zei, zou ze liegen. Maar het zou niet verstandig zijn om ja te zeggen.

Hij trok zijn wenkbrauwen op. 'Je zou bang moeten zijn. Ik ben boos, of heb je dat soms niet in de gaten?'

Natuurlijk had ze dat wel gemerkt, maar ze had geen idee wat hij van plan was te doen. Ze bleef stil en inschikkelijk staan. Ze had haar vader vaak genoeg boos gezien om te weten dat je maar beter je mond kon houden. Woorden waren als olie op een vurig en opvliegend karakter. Haar moeder had haar lang geleden verteld dat mannen onvoorspelbaar waren en gewelddadig konden worden als ze werden getart. Ze kon Er maar beter niet tarten.

'Je bent op je hoede, hè?' Hij glimlachte minzaam. 'Je bent in ieder geval behoorlijk bijdehand.' Hij liep op haar af. 'Ik durf te wedden dat je verhalen over me hebt gehoord.' Hij streek met zijn vingers langs haar wang. Ze deed haar best niet terug te deinzen. 'Kwamen je broers niet met verhalen thuis?'

Haar hart begon steeds sneller te kloppen.

'Zoals mijn vader al zei, je bent nu van mij. Mijn eigen kleine muis waarmee ik kan doen wat ik wil. Help me eraan te herinneren dat ik hem er nog voor moet bedanken.' Hij gaf een tikje tegen haar wang. Zijn ogen blonken kil en deden haar denken aan een jakhals in het maanlicht. Toen hij vooroverboog en haar op de mond kustte, gingen haar nekharen overeind staan. Hij week terug en nam haar op. 'Ga er maar vanuit dat alle geruchten stuk voor stuk waar zijn!'

'Ik zal mijn best doen het u naar de zin te maken, mijn heer.' De trilling in haar stem zorgde ervoor dat haar wangen begonnen te gloeien.

'Oh, daar twijfel ik ook niet aan, mijn liefje, maar dat zal je niet lukken.' Zijn mondhoeken krulden zich, waardoor zijn tanden te zien waren. 'Dat zal je echt niet lukken.'

Het huwelijksfeest duurde een week, maar Tamar had er maar één dag voor nodig om er achter te komen wat hij met die woorden bedoelde.